

خدایا شکر ت

آی آدمها! که بر ساحل بساط دلگشا دارید
نان به سفره، جامه تان برتن
یک نفر در آب می خواند شما را
موج سنگین را به دست خسته می کوبد
باز می دارد دهان با چشم از وحشت دریده
سایه هاتان را ز راه دور دیده
آب را بلعیده در گود کبود و هر زمان، بی تابیش افزون
می کند زین آبها بیرون
گاه سر، گاه پا
آی آدمها!

نیما یوشیج

منادا

من خودای ساقی از این شوق که دارم مستم

تو بیک جرعه می دیگری پیری از دستم

ندا و منادا

ندا: یعنی بانگ و آواز

منادا: کسی را خواندن، صدا کردن کسی

بنابر این در منادا اسمی مورد ندا و

خطاب قرار می گیرد

همکاران گرامی در فارسی خوانداری

پایه ی ششم در درس «ای وطن»

قسمت دانش زبانی منادا را

آورده است

شناخت منادا: منادا در زبان فارسی در نقش کلمات بررسی می شود و همچنین در شمار جملات یک جمله حساب می شود زیرا معنی و مفهوم یک جمله را می رساند تشخیص و یادگیری آن در پایه ی ششم ضروری می باشد

نشانه های ندا : برای خطاب کردن و صدا کردن منادا معمولاً در زبان فارسی از این نشانه های استفاده می شود
۱_ «ای» در اول اسم :

_ ای دوست! مخور غم جهان گذران

_ ای پادشاه خوبان! داد از غم تنهایی

دل بی توبه جان آمد وقت است که باز آبی

۲_ «ا» در آخر اسم :

_ خداوندا! به فریاد دلم رس

۱- سعیدیا! مرد نکونام نمیرد هرگز

۲- «یا» در اول اسمهای خاص

۳- یارب! به وقت گل کته بنده عفو کن

۴- یا الله

۵- یا حسین

۶- «آیا» در اول اسم: این مورد بیشتر در

متون قدیمی کاربرد داشت

۷- ایساها محمود والاتبار

نکته : نشانه های «یا، ای» پیش از اسم قرار می گیرند

اما «ا» به آخر اسم افزوده می شود

نکته : معمولا در بعضی موارد هیچ کدام از نشانه های ندا

همراه اسم نمی آیند که در این موارد با تغییر آهنگ صدا و

همچنین از ساخت جمله می توان منادا را تشخیص داد

سعدی! مگر از خرمن اقبال بزرگان

یک خوشه ببخشد که ما تخم نکشیم

شبیه جمله :

شبه جمله، کلمه یا گروهی از کلمات هستند که معمولا

برای ابراز حالات عاطفی و احساسات به کار می رود

واژه های همچون (آفرین ، افسوس ،

ای کاش ، عجب ، آه ، به به ، هان ، آوخ

و...) شبه جمله می باشند اما در برخی

دستورزبانها به شبه جمله هایی

همچون (آه ، هان ، آوخ و...) صوت
می گویند چون از لحاظ ساختمان
دستوری و کاربرد و معنی تا حدی با
شبه جمله هایی همچون آفرین ، ای
کاش ، و... فرق دارند

شبه جمله ها مفهومی همچون جمله
دارند وقتی آنها را معنی کنیم

مثال:

آفرین : یعنی درود بر تو باد ، تو را تحسین می کنم
_ در پایان شبه جمله نشانه ی نگارشی «!» به کار می رود
_ شبه جمله ها در شمارش تعداد جملات چه در نظم و چه در
نثر یک جمله به حساب می آیند

مثال هایی از مباحث بیان شده

ای نام تو بهترین سرآغاز

ای :حرف ندا

منادا: خدا(که در اینجا محذوف است)

* هرگاه بعد از «ای» بتوانیم «کسی

که» را بگذاریم آن کسی که، منادا

می شود حالا در این مثال

ای نام توبهترین سر آغاز

ای کسی که نام توبهترین سر آغاز

می باشد و در اینجا کسی که «خدا»

می باشد

«ای» زمانی نشانه ی ندا است که

کسی را مورد خطاب قرار دهد

حالا به این مثال دقت کنید

ای حیات عاشقان در مردگی

دل نیایی جز در دل بردگی

در اینجا نمی توانیم بگوییم
ای کسی که ... پس حیات منادا نیست
و در این گونه جملات به نوعی نشانه
ی شگفتی و تعجب است
_ کفتم کیم دهان و لبست کامران کنند

کفتابه چشم هر چه تو کو بی چنان کنند

به چشم: شبه جمله

_ آوخ که شدم، بنیزم و آسکر کیتی

آوخ : شبه جمله از نوع اصوات

_ زاندازه بیرون تشنه ام ساقی بده آن آب را

اول مرا سیراب کن و آنکه بده اصحاب را

ساقی در بیت بالا منادا می باشد و نشانه ی
ندا محذوف است

_ دل می رود ز دستم ، صاحب دلان ، خدا را

دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا

صاحب دلان : شبه جمله از نوع منادا

دردا : شبه جمله از نوع اصوات

_ خوشامرز ایران غنبر نسیم

خوشا : شبه جمله از نوع اصوات

بچه ها! کوش کنید.

بچه ها : منادا (حرف ندا حذف شده است)
بنابر این تعداد جملات بالا ۲ تا می باشد

خوشا شیراز و وضع بی مثالش

خداوندا، نکه دار از زوالش.

در این بیت «خوشا و خداوندا» در شمارش تعداد
جملات هر کدام یک جمله به حساب می آیند

احسنت! برای این همه هوش و زکاوت

در مثال بالا «احسنت» در شمارش تعداد جمله به تنهایی یک جمله می باشد زیرا به مفهوم جمله احسنت و آفرین بر تو باشد را می دهد

نمونه تست :

۱- در کدام گزینه نشانه‌ی ندا بکار رفته است؟ نمونه دولتی سنج

۱) آوخ که شدم، همیزم و آشگر کیتی** * اذام مرا سوخت چنن ز آتش اوبار

۲) از آن پس نهاد از بر خاک سر** * چنن گفت: کای داور دادگر!

۳) دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو** * تاریخ در تلفظ نام تو الکن است

۴) سعدی اگر عاشقی کنی و جوانی** * عشق محمد بس است و آل محمد

توضیح :

در گزینه ی ۱ «آوخ» شبه جمله می باشد و کسی مورد خطاب قرار نگرفته است

در گزینه ۳ «دریاقلی» منادا می باشد ولی نشانه ی ندا وجود ندارد

در گزینه ی ۴ «سعدی» منادا است ولی نشانه ی ندا وجود ندارد

پاسخ گزینه ی ۲ می باشد زیرا « ای داور دادگر» منادا و ندا
می باشد و حرف ندا بکار رفته است

۲- تعداد جمله در کدام گزینه باقیه تفاوت دارد؟

۱) خداوندا به فریاد دلم رس

۲) به نرمی چنین گفت با سنگ سخت

۳) یارب نظر تو بر نگردد

۴) افسوس که اورا ندیدم

توضیح:

در گزینه ۱ «خداوندا» منادا و ندا می باشد و یک جمله حساب می شود و بقیه عبارت نیز

یک جمله می امریست پس با هم ۲ جمله حساب می شود

در گزینه ۳ «یارب» ندا و منادا می باشد و باقیه عبارت ۲ جمله می باشد

در گزینه می ۴ «افسوس» یک شبه جمله است و باقیه عبارت ۲ جمله می باشد

پانچ گزینه ۲ می باشد چون شبه جمله و منادا ندارد و تنها یک فعل دارد و یک جمله حساب

می شود

ر می